

PARASHOT: אַחַרֵי מוֹת-קֹדְשִׁים
ACHAREE MOT & KODOSJIEM
5777/2016-2017
Joods Messiaanse Gemeente 'Beit Nitzachon'

Voor de Glorie van Hasjem,
Tot opbouw van de Joods Messiaanse Gemeenschap,
Voor de verwachting van 'Yeshua' haMelech haMashiach
en de verlossing van heel Jisraeel.

Parashot: אחרי מות-קדשים – Acharee mot & Kodosjiem

Parashat sjevoea- Wekelijkse schriftlezingen

Torah: Wajikra/Leviticus 16:1 – 20:27

Haftarah: Amos 9:7-15 & Jechezkeel/Ezechiël 22:1-19

B'rit haChadasha: Korini'iem alef/ 1 Korinte 6:9-20 & Mattay/Mattheüs 5:43-48

"Op die dag zal er voor het huis van Davied en voor de burgers van Jeroeshalajim een open bron zijn, die zonde en onreinheid wegwast. Op die dag - zo luidt de godsspraak van Hasjem Tzevaot - vaag Ik de namen van de afgoden weg uit het land, zodat ze niet meer vernoemd worden; ook de profeten en de geest van onreinheid zal Ik het land uitjagen." (Zecharja/Zacharia 13:1-3)

1. Inleiding – Na de dood van de twee zonen van Aharon

Nadav en Avihoe zijn een voorbeeld van de gevolgen van onheilige toenadering tot Hasjem (Wajikra 10:1-2). Zij moesten deze daad met hun leven bekopen, het verterende vuur van Hasjem verteerde beide mannen. Het volk was zeer onder de indruk!

Parashot אחרי מות-קדשים – Acharee mot & Kodosjiem gaan dieper in op de heiligheid die Hasjem van de bnee Jisraeel eist. Het is ten strengste verboden om te sjoemelen met deze wetgeving! Waarom spreekt Hasjem na de dood van Nadav en Avihoe over heiliging? Rashi beantwoordt deze vraag door een leer van Rabbi El'azar ben Azarja aan te halen:

" (Men kan het vergelijken) met een zieke bij wie de dokter komt; deze zegt tot hem; eet geen koud voedsel en ga niet op vochtige plaatsen liggen; (daarna) komt er een ander en zegt tot hem; eet geen koud voedsel en ga niet op vochtige plaatsen liggen, zodat je niet zult sterven, zoals de andere die gestorven zijn; het laatste (advies) heeft hem (de zieke) meer gestimuleerd dan het eerste (advies). Daarom wordt er gezegd: 'Na de dood van de twee zonen van Aharon'. " (Commentaar Rashi op Parashat Acharee mot)

De woorden van heiliging diende als een stimulans voor Aharon. De dood van zijn twee zonen was een voorbeeld geworden. De kohén (priester) moest extreem heilig leven om tot voorbeeld te zijn voor het gehele volk. Als de kohén heilig leefde konden de bnee Jisraeel ervaren wat heiligheid was. De instructie voor heiligheid die Hasjem aan Aharon geeft (Wajikra 16) spitst zich toe op Jom haKippuriem (de Verzoendag) . Eens per jaar mocht de kohén hakadol (hoge priester) het heilige der heilige betreden. Door het bloed van bokken te druppelen op de verzoendeksel van de Ark, bracht hij verzoening voor het gehele volk. Opmerkelijk is dat de kohén hakadol eerst verzoening voor zichzelf en zijn gezin moet maken.

וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת־פֶּרַח הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בְּעֹלוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ

" De stier bied Aharon aan als reinigingsoffer namens zichzelf, om voor zichzelf en zijn familie verzoening te bewerken." (Wajikra/Leviticus 16:6)

Zonder het maken van verzoening voor zichzelf en zijn gezin kon de kohén hakadol geen verzoening voor het gehele volk bewerkstelligen. Het hebreeuwse woord voor 'verzoening

maken' is וְכִפֶּר (v'kipper). De wortel van het woord כִּפּוּר (kippoer) is כָּפַר (kapher) wat 'sussen en bedekken' betekent. Opvallend is dat deze opdracht gegeven wordt na de daad van Nadav en Avihoe. De imperfectie van de kohén hakadol wordt benadrukt door het feit dat hij zich moest reinigen en verzoenen. De Torah van Mosje is een schaduw van de dingen in de hemel, waar de perfecte misjkan staat.

*"Voor ons is de hoofdzaak van dit alles; de hogepriester zit rechts van de troon van de Grootshheid in de hemel. En hij is de dienaar van de heilige plaats en de ware tabernakel, die door Eloha en niet door mensen is gebouwd. Want iedere hogepriester is aangesteld om schenkingen en slachtoffers aan te bieden, en daarom was het gepast dat ook deze man iets voor zichzelf moest aanbieden. Als hij op aarde was, zou hij geen priester zijn omdat er al priesters zijn die schenkingen doen, naar de Torah. Zij dienen naar het model en de schaduw van dingen in de hemel. Omdat er tegen Mosje werd gezegd toen hij de tabernakel maakte: "Doe alles naar het model dat je op de berg hebt gezien." **Nu heeft Yeshua M'sjicha een betere bediening ontvangen, omdat het verbond waarvan hij de bemiddelaar is gemaakt, beter is en met betere beloften dan die werd gegeven. Want als de eerste onberispelijk was geweest, zou er geen plaats zijn voor deze tweede.**" (Ebraje/Hebreeën 8:1-7 – Aramees)*

Yeshua de Kohén haKadol is degene die door zijn perfecte offer verzoening voor een ieder heeft gebracht. Aharon kon enkel verzoening doen als hij verbonden was met de Hoge Priester Yeshua/ Zeir Anpin (Zohar Sjemi 41) . Het boek Ivriem beschrijft duidelijk de connectie tussen de kohén hakadol (Aharon) en de hemelse Kohén haKadol (Yeshua)

"Want een priester als deze is geschikt voor ons. Zuiver, zonder kwaad, vlekkeloos, afgescheiden van zonde en verheven boven de hemel. En hij heeft geen dagelijkse verplichting, zoals de hogepriesters. Eerst vanwege eigen zonden en dan voor het volk om slachtoffers aan te bieden, want hij heeft dit één keer gedaan door zichzelf aan te bieden." (Ivriem/Hebreeën 7:26-27)

*"Maar de M'sjicha die is gekomen, is de Hogepriester geworden van de goede dingen die hij heeft gedaan. En hij ging de grotere, perfecte, niet met handen gemaakte tabernakel binnen, die niet van deze schepselen was. **En hij ging niet binnen met bloed van eenjarige geiten en kalveren, maar met zijn eigen bloed. Hij ging één keer het heiligdom binnen en heeft eeuwige verlossing gevonden.** Want als het bloed van geiten en kalveren, en de as van een [rode] vaars werd besprenkeld op degenen die onrein waren, en het hen heiligde tot zuivering van hun vlees, hoeveel meer zal dan het bloed van de M'sjicha, die zichzelf door de eeuwige Geest vlekkeloos aan Eloha heeft aangeboden, ons geweten reinigen van dode werken, zodat we de levende Eloha kunnen dienen. Hierom was hij de bemiddelaar van het nieuwe verbond, want door zijn dood werd hij verlossing voor degenen die zich van het eerste verbond hadden afgekeerd, zodat zij, die tot eeuwige erfenis zijn geroepen, de belofte mogen ontvangen. Want waar een testament is, toont het de dood van degene die het opstelde. Het wordt alleen bevestigd voor een dode, want zolang degene die het heeft opgesteld leeft, is het zonder nut." (Ebraje/Hebreeën 9:11-17 – Aramees)*

In de Zohar wordt er een soortgelijke koppeling gemaakt. De dood van een rechtvaardige is voldoende voor verzoening, Yeshua heeft dit uitgevoerd in perfectie.

" Elke keer dat de rechtvaardige deze wereld verlaat, worden er evenzo de zwaare vonnissen verwijderd (geannuleerd), en de dood van de rechtvaardige brengt vergeving voor de zonden van een generatie." (Zohar – Acharee Mot 9)

Yeshua heeft doordat hij als de RECHTVAARDIGE is gestorven verzoening gebracht voor eeuwig. De houding van de kohén hakadol was volledig in het leven van Yeshua aanwezig, namelijk het heiligen van de Naam van Hasjem. Richard Elliot Friedman geeft een interessant inzicht in zijn commentaar op de Torah dat een dieper inzicht geeft op deze houding.

16:1. **Na de dood.** De titel van deze parasha is 'acharee mot, wat 'na de dood' betekent. De titel van de parasha van de week daaropvolgend is kodosjiem, wat 'heiligen' (19:2) betekent. In sommige jaren worden deze twee schriftgedeelten samen gelezen, dan luid de titel als volgt 'acharee mot kodosjiem wat 'na de dood: heiligen' betekent. 'Mijn grootvader schreef een brief naar mijn vader toen mijn vader op het punt stond om te trouwen, en hij haalde een traditioneel commentaar aangaande deze parasha aan. Namelijk: nadat mensen overlijden wij ze heilig maken, we spreken over hen als dat zijn heiligen waren. 'Maar', Mijn grootvader zei tot mijn vader, 'Jij toonde mij altijd respect nu ik nog levend ben.'*¹

Degene die Hasjem dient in het leven hier op aarde wordt een heilige genoemd. In bijbelse termen is dat een צדיק (tzaddiek) wat 'rechtvaardige' betekent. Mashiach Yeshua heeft Vader zijn hele leven de eer gegeven die Hem toekwam. Hij is de bemiddelaar van het vernieuwde verbond. Door zijn bloed is er eeuwige verzoening verricht. Daarom is Yeshua de Kohén haKadol naar de orde van Malkizedek.

2. Waarom is er verzoening na de dood van één tzaddiek

Wat is het verband tussen de opdracht van Jom kippoer (Wajikra 16) en periode na de dood van Nadav en Avihoe. Wat is het verband tussen deze twee begrippen? De Midrasj legt het uit.

א"ר חייא בר אבא בא' בניסן מתו בניו של אהרן ולמה מזכיר מיתתן ביום הכפורים אלא
מלמד שכשם שיום הכפורים מכפר כך מיתתן של צדיקים מכפרת

"R. Hiejja b. Abba verklaarde: "De zonen van Aharon stierven op de eerste van Nissan. Waarom wordt hun dood genoemd in verband met de Verzoendag (Jom Kippoer)? Dit is om te leren dat als de Grote Verzoendag verzoening als doel heeft, zodat de dood van de rechtvaardige verzoening als gevolg heeft." (Leviticus Rabba 20:12, Soncino Press Edition)

Dit concept van מיתתן של צדיקים מכפרת (mitatan sjel tzaddikiem mekapparet), de dood van de rechtvaardige die verzoent is een belangrijk uitgangspunt in de Torah. In het boek Misjlee/Spreuken 10:25 staat bijvoorbeeld dat de tzaddiek 'rechtvaardige' bouwt op een eeuwig fundament.

צְדִיק יִסֹּד עוֹלָם

"...een tzaddiek heeft een fundament voor eeuwig"

Je zou deze zin ook kunnen vertalen met: "een tzaddiek is het fundament van de wereld".

Bronvermelding

1.Commentaar op de Torah, Richard Elliott Friedman, pagina 367

We lezen uit vele gebeurtenissen uit de Bijbel dat er door één tzaddiek verlossing gebracht wordt denk aan Joseef, Mosje en Aharon. Door de rechtvaardigen blijft de wereld bestaan. Een daad van een tzaddiek kan effect hebben op de verre toekomst. De Ramban*2 leert dat het leven van de vaderen (Avraham, Jitschak en Ja'akov) een voorbeeld en teken voor hun nakomelingen was.

"Ik zal u een grondregel vertellen, dat je in gedachten moet houden gedurende de komende passages die betrekking hebben op het leven van Avraham, Jitschak en Ja'akov. Het is een belangrijk beginsel, waarbij de wijzen beknopt melding maken als ze zeggen "Alles de vaderen overkwam was een teken voor hun nakomelingen." (Ramban op Genesis 12: 6, Mesorah Publishers, pag 293)

Rav Sjaoel zegt pressies hetzelfde als de Ramban aan zijn onderwijs aan de Korinti'iem (Korintiërs). De daden van de bnee Jisraeel zijn een voorbeeld/ teken tot op deze huidige dag.

כָּל־זֹאת מְצַאֲתֶם לְהִיּוֹת לְמוֹפֵת וְתִפְתָּב לְמוֹסֵר לָנוּ אֲשֶׁר־הִגִּיעוּ אֵלֵינוּ קִצְי עוֹלָמִים
"Maar al die dingen die met hen zijn gebeurd, dienden ons tot voorbeeld en het werd geschreven tot onze vermaning, over wie het einde van de eeuwen is gekomen." (Korinti'iem alef/ 1 Korinte 10:11 - Aramees)

Het leven van de tzaddiekiem (rechtvaardigen) Avraham Jitschak en Ja'akov was bepalend voor al hun nakomelingen. Door het leven van Yeshua haTzaddiek kunnen wij in hem (Yeshua) ook rechtvaardig zijn. Laten wij daarom bouwen op zijn fundament en opletten hoe en waarmee wij bouwen.

"Naar de genade van Eloha die me is gegeven, heb ik een fundament gelegd als een wijze architect en een ander heeft erop gebouwd. Maar laat iedereen kijken hoe hij er op bouwt. Want een ander fundament dan deze, die Yeshua M'sjicha is, kan niemand leggen." (Korintaje alef/ 1 Korinte 3:10-11 - Aramees)

De verbintenis tussen de begrippen 'na de dood' en 'Jom Kippoer' is dat er pas verzoening kan plaatsvinden na de dood van een rechtvaardige.

3. L'Hasjem & l'Azazeel – Voor Hasjem en voor Azazeel

Na de reiniging en verzoening van de kohén hakadol kon de verzoeningsrite voor het volk beginnen. De opdracht voor het maken van verzoening was altijd verbonden met twee bokken. Er was één bok bestemd voor Hasjem (לִיהוָה) en evenzo een andere voor Azazeel (לְעִזָּאֵל). De keuze voor de bestemde bok die bestemd was voor Hasjem wordt via een lot (Wajikra 16:9) bepaald. Talmoed Bavli beschrijft hoe een loting te werk ging.

Bronvermelding

2. Nachmanides, of Mosjé ben Nachman, Hebreeuws: רבי משה בן נחמן, acroniem Ramban (Gerona, 1194 - Palestina, omstreeks 1270) was een Spaanse rabbijn, arts, kabbalist, filosoof en Thoracommentator. Hij is vooral bekend vanwege zijn laatste werk, het uitgebreide commentaar op de Torah. Hij was een talmied (leerling) van rabbijn Jitschak ben Awraham van Dampierre. Ook heeft hij naar het model van de zogeheten verklaarders Tosafot, de Talmoed van zijn commentaar voorzien.

" Hij plaatste een (bok) aan de rechterkant en één aan de linkerkant, daarna deed hij beide handen in een bus en haalde daar met zijn rechterhand en met zijn linkerhand een lot uit. Hij legde ze (de loten) dan op de bokken neer. Voor degene op wie het lot lag met de woorden l'Hasjem (voor Hasjem), was bestemd voor Hasjem. En het lot waarop geschreven stond l'Azazeel (voor Azazeel) werdt gezonden naar Azazeel." (Talmoed Bavli – Joma 39.a – auteursvertaling)

De Torah en de Joodse geschriften benoemen beide het feit de bok die bestemd was voor Azazeel naar de Azazeel gezonden werdt. Wat of wie was Azazeel?

1. Volgens het boek Sefer Chanoch alef (Het eerste boek van Henoch) was Azazeel het hoofd van de gevallen engelen. Hij leerde de mens oorlog te maken en elkaar te vermoorden. Hij is in de woestijn geworpen (hst 8:1). Hasjem veroordeelde Azazeel door hem te laten binden en in de woestijn in een kloof te werpen. Bij het laatste oordeel zal hij in de poel van vuur geworpen worden (hst 10: 4-6).
2. Volgens de Zohar werdt de geit naar Azazeel gezonden wat in de zohar 'de andere kant' genoemd wordt. De 'andere kant' staat voor de onderwereld de plaats waar demonische machten en krachten zich verzamelen. Door Azazeel naar 'de andere kant' te zenden werdt de demonische wereld van de bnee Jisraeel gescheiden en konden zij niet vals getuigen voor Elohim. (Zohar Achree Mot 134-139)
3. In sefer Hitgaloet (het boek Openbaring) hst 20 staat beschreven dat de valse mashiach de vertegenwoordiger is van Azazeel (satan). Hij wordt in de kloof geworpen en na 1000 jaar losgelaten om vervolgens met het laatste oordeel in de poel van vuur te worden geworpen. (Hitgaloet/Openbaring 20:1-10)

Azazeel (אַזַּאֲזַאֵל) is een beeld van alles wat bij het rijk der duisternis hoort. אַזַּאֲזַאֵל (Azazeel) komt van het woord אָזַל (azal) wat 'weg gaan, vertrekken' betekent.

De b'rit haChaddasha verklaard dat in het einde der dagen de valse mashiach in de poel van vuur geworpen zal worden en daarna voor eeuwig vertrokken zal zijn. Pressies zoals het boek Chanoch (Henoch) dit beschrijft (hst 10:4-6).

Het bloed van de bok die bestemd was voor Hasjem moest dienen als reinigingsoffer. De bok die bestemd was voor Azazeel moest meewerken om verzoening te bewerken voor de b'nee Jisraeel. De zonde van het volk werden op zijn kop gelegd (via de handen van Aharon) daarna werdt de bok bestemd voor Azazeel naar de woestijn gezonden. Hij droeg (zogezegd) de zonde van het volk weg (Wajikra 16:10), naar de Azazeel. De zonden die de bok die bestemd was voor Azazeel droeg bleven bij Azazeel (vertrekken) en werden niet meer terug gebracht. Yeshua heeft ons (door zijn lichaam te geven) verlost van de binding met Azazeel (satan).

*"Omdat de kinderen deelnemers werden gemaakt in vlees en bloed, was ook hij in deze dingen deelnemer gemaakt op deze manier, zodat hij **met zijn dood** degene (dat is sātānā) die het gezag had over de dood, zou beëindigen. En hij zou allen bevrijden die uit vrees voor dood, heel hun leven aan slavernij onderworpen waren." (Ebraje/Hebreeën 2:14-15 – Aramees)*

Als wij verzoening door het offer van Mashiach ontvangen ontvangen wij een persoonsverandering en een nieuwe persoonlijkheid.

Waar ons eigen ik ons eerst aanklaagt en ons angstig maakt, kunnen wij na verzoening en verwijdering van onze zonden tot het doel van Elohim komen. De profeet Jesjahoe toont dit aan in Jesjahoe/Jesaja 6:5-8:

"Ik zei: 'Wee mij! Ik ben verloren! Ik ben een mens met onreine lippen, ik woon onder een volk met onreine lippen en ik heb met eigen ogen de Koning, Hasjem Tzevaot gezien!' Maar een van de serafiem vloog op mij toe met een gloeiende kool, die hij met een tang van het altaar had genomen, hij raakte er mijn mond mee aan en sprak: 'Zie, nu zij uw lippen heeft aangeraakt, is uw zonde verdwenen, en uw schuld bedekt.' Daarop hoorde ik de stem van Adonai: 'Wie zal Ik zenden, wie zal gaan in onze naam?' Ik antwoordde: 'Hier ben ik, zend mij.'"

4. Ja'akov & Esav

In Beresjiet/Genesis 37 lezen wij hoe de broers van Joseef verraad plegen via het bloed van een bokje.

"Zij namen het prachtige kled van Joseef, slachtten een geitebokje en doopten het kled in het bloed. Toen lieten zij het naar hun vader brengen met de boodschap: 'Dit hebben we gevonden. Kijk eens goed. Is het misschien het kled van uw zoon?' Hij herkende het en zei: 'Het is het kled van mijn zoon; een wild dier heeft hem verslonden. Joseef is vast en zeker verscheurd.' En Ja'akov scheurde zijn kleren, deed een zak om zijn lenden en treurde lange tijd om zijn zoon." (Beresjiet/Genesis 37:31-34)

De Midrasj geeft commentaar op Beresjiet/Genesis 37:31-34:

"En zij namen de geit van Joseef, en dode de mannelijke – geit (37:31). Waarom een mannelijke – geit? Omdat zijn bloed menselijk bloed vertegenwoordigt" (Genesis Rabba 84:19 , Targoem Jonatan)

Zoals Ja'akov zijn vader Jitschak bedroog met een bokje, zo werdt Ja'akov door zijn zonen bedrogen met een bokje. In beide gevallen deed het bloed hem beven, één keer van angst de andere keer door verdriet. De passage in de Torah waar Ja'akov gekleed gaat als Esav en daarna zijn vader Jitschak ontmoet, heeft vele overéénkomsten met Jom kippoer. Beresjiet/Genesis 27:5-9 geeft ons een andere link met Jom Kippoer. Als Rivka (Rebekka) haar man hoort spreken met Esav, roept zij haar zoon Ja'akov en geeft zij hem de volgende opdracht:

"Ga naar de kudde en haal daar twee malse geitebokjes; dan maak ik een smakelijk maal voor je vader, zoals hij dat graag heeft." (Beresjiet/Genesis 27:5-9)

Waarom spreekt de tekst over TWEE bokken? In het boek Wajikra staan de details voor de offers van Jom Kippoer als volgt beschreven:

"Eerst draagt Aharon voor zichzelf de stier als zondeoffer op om verzoening te bewerken voor zichzelf en zijn geslacht. Dan brengt hij de twee bokken bij de ingang van de tent der samenkomst en werpt over deze dieren het lot: het ene 'voor Hasjem', het andere 'voor Azazeel'. De bok waarop het lot 'voor Hasjem' valt, draagt Aharon als zondeoffer op. De bok waarop het lot 'voor Azazeel' valt, wordt levend voor Hasjem geplaatst om er eerst de verzoening aan te voltrekken en hem vervolgens de woestijn in te sturen, naar Azazeel." (Wajikra/Leviticus 16: 6-10)

Volgens Rabbi Arie Kahn, zijn de twee bokjes die Ja'akov naar zijn vader Jitschak brengt een profetische handeling doorverwijzend naar Jom Kippoer. De mannelijke - geiten symboliseren de tweelingen, Ya'akov en Esav. De Misjnah zegt het volgende:

"Bij de twee bokken van Jom Kippoer is het (eigenlijke) voorschrift dat ze beide gelijk moeten zijn in kleur, in grote en in koopprijs en dat de aanschaffing ervan gelijktijdig moet zijn." (Misjnah Mo'ef Joma 6:1 - N.I.K pagina 335)

De joodse geschriften leren ons dat Ja'akov en Esav bijna identiek qua uiterlijk waren. Ja'akov was echter niet zo harig als zijn broer. Dit is de reden waarom Ja'akov zich met zijn broer Esav (via de bok) identificeerde. De identiteitsverandering van Ja'akov is een geweldig beeld van de twee bokken op Jom Kippoer. Ja'akov nam de Esav identiteit tot zich (zie hieronder) en vluchtte daarna naar de wildernis (zijn oom Lavan).

עשו = אדום = שעיר = שער

Seir = Sair = Edom = Esav
Harig = Geit = Rood = Esau

Het hebreeuwse woord voor 'geit' is שעיר (sair) wat 'harig' betekent. Dit is één van de namen van Esav, omdat hij harig was, tevens was de naam van zijn woongebied 'Seir' Zoals Beresjiet/Genesis ons laat weten: *"Esau - ofwel Edom - vestigde zich in het Seirgebergte."* (Beresjiet/Genesis 36:8)

Esav is een duidelijke vertegenwoordiger van Azazeel, en toch neemt Ja'akov de identiteit van Azazeel tot zich, en het bloed van het bokje gaf hem het recht tot de zegen. Mashiach Yeshua heeft onze zondige identiteit op zich genomen, hij is naar in het dodenrijk neergedaald. Daar heeft hij onze zonden achtergelaten en overwon de dood door op te staan uit de dood. Qua lichaam wordt hij gelijk aan een mens, hij identificeerde zich met ons, maar door zijn zegen van Avinoe Sjebasjemajim (onze Vader in de Hemelen) kon hij (Yeshua) Azazeel (satan) verslaan.

"Want dit is jullie roeping omdat de M'jicha ook voor ons is gestorven en hij heeft ons dit voorbeeld achtergelaten, zodat jullie in zijn voetstappen lopen. [Hij] die niet zondigde, noch werd er list in zijn mond gevonden, die werd uitgescholden, maar niet schold, en leed maar niet dreigde, en hij gaf het oordeel over aan de Rechter van rechtvaardigheid. En hij heeft al onze zonden opgenomen en heeft ze in zijn lichaam aan de paal opgetild. Wanneer we zijn gestorven voor de zonde, zullen we in zijn rechtvaardigheid leven want jullie zijn door zijn wonden genezen. Want jullie waren verdwaalde schapen, maar nu zijn jullie teruggekeerd naar de herder en de opziener over jullie zielen." (Keefa alef/ 1Petrus 2:21-25)

שבת שלום

Sjabbat sjalom
Rabbi Daniël Prins